

gaia

**Ett förnybart och kompetent
Finland 2021–2027:
EU:s program för regional- och
strukturpolitik, fonden för en rättvis
omställning JTF
Miljörapport**

1.6.2022

Susanna Sepponen, Iris Mäntylä, Riina Pursiainen och Mari Hjelt

Gaia Consulting Oy

Sammandrag

I den här miljörapporten beskrivs de centrala miljökonsekvenser som beror på genomförandet enligt utkastet till program för Fastlandsfinland 2021–2027 inom ramen för EU:s regional- och strukturpolitiska fond för en rättvis omställning (JTF). Miljörapporten grundar sig på den programtext som lämnats in för bedömning och på de regionala planerna.

I miljörapporten beskrivs först fonden för en rättvis omställning JTF för det regional- och strukturpolitiska programmet för Fastlandsfinland (kapitel 2), de särdrag och särskilda utmaningar i Finlands miljö som är relevanta för bedömningen (kapitel 3) och de miljömål som man försöker påverka med hjälp av åtgärderna i programmet och som hänför sig till genomförandet av programmet (kapitel 4). Miljöbedömningen för programhelheten har utarbetats och beskrivits i enlighet med verksamhetslinjen och dess specialmål separat för varje typ av verksamhet och ur ett helhetsperspektiv (kapitel 5). Avslutningsvis finns rekommendationer om uppföljningen och minskandet av miljökonsekvenserna (kapitel 6) och en klausul om bedömningens osäkerhetsfaktorer (kapitel 7). Miljöbedömningen kompletterar den miljöbedömning som gjorts 2020 inom ramen för det regional- och strukturpolitiska programmet för Fastlandsfinland som hör till Eruf- och ESF-fonderna.

I enlighet med lagen om bedömning av miljökonsekvenserna av myndigheters planer och program har programmet bedömts i förhållande till följande aspekter: a) verkningar för människors hälsa, levnadsförhållanden och trivsel, b) verkningar för marken, vattnet, luften, klimatet, växtligheten, organismerna och naturens mångfald, c) verkningar för samhällsstrukturen, den byggda miljön, landskapet, stadsbilden och kulturarvet, d) verkningar för utnyttjandet av naturresurserna och e) verkningar för växelverkan mellan de faktorer som nämns i underpunkterna a–d.

Som ett resultat av miljöbedömningen kan man konstatera att de viktigaste **eftersträvade konsekvenserna** av JTF som sammanhållningsfond hänför sig till att stärka livskraften, företagsverksamheten och FoUI-verksamheten i regionerna och därigenom värna om människornas välfärd och bevara samhällsstrukturen.

Den understödda verksamheten har endast små direkta identifierbara **konsekvenser för människorna** och de hänför sig i första hand till att trygga utkomsten för torvföretagarna och deras familjer. Inga betydande negativa direkta konsekvenser för människorna identifierades. JTF-verksamheten kommer dock att få konsekvenser för ett mycket större befolkningsunderlag i de områden som drabbas av att torvproduktionen avskaffas. Finansieringen kan ha betydande indirekta och i huvudsak positiva konsekvenser för människornas fysiska och mentala hälsa och trivsel om den bidrar till att skapa meningsfulla arbetsmöjligheter i regionerna och förebygger arbetslöshet och relaterade negativa konsekvenser liksom även bortflyttning, varvid även beskattningsunderlaget och servicenivån i regionerna bibehålls och kanske rentav förbättras.

JTF-åtgärderna kan påverka **naturmiljöns** tillstånd på olika sätt beroende på de understödda verksamhetsformerna. JTF-åtgärderna har endast få direkta konsekvenser för klimatet och naturmiljön. De hänför sig i huvudsak till minskandet av CO₂-utsläpp i redan öppnade

träsk genom återställningsåtgärder samt dämpandet av negativa konsekvenser för vattendrag i torvområden. Återställningsåtgärdernas effekter på klimatet och vattendragen och den övriga naturmiljön beror på återställningsmetoderna och det återställda objektets egenskaper. Den understödda företagsverksamheten kommer sannolikt indirekt att öka belastningen på luften, marken och vattnet beroende på typen av understödd verksamhet. Med hjälp av en konsekvensbedömning av projekten i finansierings- och genomförandeskedet kan man styra hur dessa konsekvenser riktar sig och hur betydande de blir. Den understödda företagsverksamheten kan även ha positiva konsekvenser för klimatet och naturmiljön om man i verksamheten beaktar de centrala klimat- och miljömålen och riktar stödet till hållbar affärsverksamhet.

Utnyttjandet av naturresurser är förknippat med utmaningar i synnerhet när det gäller att hitta lösningar som ersätter torv och överlag när det gäller stödet av verksamhet inom bioekonomi och cirkulär ekonomi. Utnyttjandet av naturresurserna påverkas av vilka lösningar för att ersätta torv som tas fram och hur bioekonomin och den cirkulära ekonomin stöds rent allmänt. Indirekt kommer JTF att avsevärt påverka hela energiomställningen samt bioekonomin och den cirkulära ekonomin i Finland trots att inga direkta investeringar i anläggningar stöds inom verksamheten.

När det gäller **samhällsstrukturen** och den byggda miljön identifierades endast små konsekvenser av JTF. Det beror bland annat på att torvområdena är glest bebodda områden, varvid även den byggda miljön är mindre än i stads- och tätortsmiljö.

De främsta motstridiga konsekvenserna som identifierades i bedömningen hänför sig till eventuella konflikter mellan sociala och ekologiska mål och utnyttjandet av naturresurser. Inom många typer av verksamhet är konsekvenserna för befolkningen i området i princip positiva, eftersom de syftar till att öka sysselsättningen i området och därigenom höja människornas inkomstnivå och möjlighet att bo kvar i området. Dessa sysselsättningsfrämjande effekter kan dock ha negativa verkningar på naturmiljön och utnyttjandet av naturresurser, om de nya arbetstillfällena ökar belastningen på naturmiljön, grundar sig på användningen av naturresurser eller innebär att naturområden används för nya ändamål.

Till sina **helhetskonsekvenser** motsvarar planen för JTF-finansieringen väl de uppställda miljömålen och i bedömningen identifierades inte några betydande sannolika skadeverkningar som skulle stå i vägen för genomförandet av programmet. Eftersom de regionala planerna är övergripande planer och inte innehåller detaljerad information om vilka åtgärder som ska finansieras från de olika typerna av verksamhet, kommer regionerna att ha ett betydande ansvar när det gäller att genomföra prioriteringarna och bedöma konsekvenserna av dem. Vid genomförandet är det viktigt att beakta de regionala planernas kumulativa (positiva och negativa) effekter på nationell nivå, i synnerhet när det gäller de typer av verksamhet som har konsekvenser för naturmiljön och användningen av naturresurser.

Gaia Group Oy

Bulevardi 6 A,
FI-00120
HELSINKI, Finland

Tel +358 9686 6620
Fax +358 9686 66210

ADDIS ABABA | BEIJING | BUENOS
AIRES | GOTHENBURG | HELSINKI |
SAN FRANCISCO | TURKU | ZÜRICH

You will find the presentation of our staff,
and their contact information, at www.gaia.fi

gaia